

IOHANNIS DRVSI ^{Antoy}
^{Damati} AD VOCES HEBRAICAS
NOVI TESTAMENTI ^{Lata}
COMMENTARIUS:
*In hebice cum expur
gatione plena magis.*
IN QVO PRAETER EXPLICATIONEM
vocum, variae nec leues censuræ.

Ad Philippum Marnixium Sanctaldegondium.

estebit ex purgatione conformatio ad expurgationis debet anno
mibz exinde locutus per comitum et sancto spiritu quod est
debet canis spiritu me argit
set de his

*Alonso del año -
y conformado año de
1640.
M. M. Hollanda*

ANTVERPIAE,
Ex officina Christophori Plantini.

M. D. LXXXIL

COLL. SOC. IESV SALM. EX DONO REGVM.

AD
M
ET NOBILISSIMVM D.
PHILIPPVM MARNIXIVM
DOMINVM S^{AR} ALDEGONDIS.

D F E R O ad te, ~~sollicitus~~, ~~ad te~~,
Commentarium meū ad voces He-
braicas noui Testamenti, in quibus
prater ea que ad vocum sensa per-
tinent, multa obseruata in Theologis
antiquis: partim etiam ostensa ra-
tio scripture veteris, quam diligenter, ac cum cura
notavi, duabus potissimum de causis; primū quia ig-
nota hac vulgo. non enim quisquam ante me eam ob-
seruauit (primus hoc iter ingressus sum sine duce, sine
comite; quo magis mihi condonandum sicubi aberro)
deinde quia argumentum tale, ut si quis illud tractet
non obseruata ratione qua usi prisci in scribendis no-
minibus Hebraicis, se penumero fallatur necesse est.
Reperies prater scripturam antiquam, non pauca que
explicant proprietatem lingue Syriace. Breuiter omnia,
quia neq^{ue} ipse amavi unquam in hoc scribendi gene-
re ubertatem: & molestiam lectori consulto obijcere
A 2 fugi multi-

IOHANNIS DRVSI
AD VOCES HEBRAICAS.
NOVI TESTAMENTI
COMMENTARIUS.

C A P. I.

A. Lingua Syrorum antiquitus Hebraicam dictam. B. Lingua vernacula ætate Christi. C. Idioma Ierosolymitanum.

SCRIPTIONEM feci huic libro à vocibus Hebraicis, quod latè intelligendum. Nam plerique voces meræ Syriacæ sunt. tunc me magistro disce Hebraicam linguam vocari etiam Syriacam; hoc est eam quæ ætate Christi & Apostolorum in Iudea vernacula erat. Clarè doceo ex interpretamentis duarum vocum Gabbatha & Golgotha. Io- han. 19, 13.

εἰς τὸν λαγόν μου λιθός πάτερ ἐβαῖτις δὲ γαλεῖθα.

Ecce ait Hebraicè, cùm sit vox linguae Syræ. paulo post vers. 17

εἰς τὸν λαγόν μου κραπιού τὸν, εἰς λέγεται ἐβαῖτις γαλεῖθα.

Calua Hebraicè vocatur γαλεῖθα, Syriacè γαλεῖθα, aut verius γαλεῖθα. Verbum non addam probandæ rei tam claræ.

Dixi linguam Syriacam olim in Iudea vernaculam fuisse: cuius rei B testem possem laudare Eliam; sed utræ certiore testimonio. Claris verbis hoc significat Nehemias cap. 13 vers. 23. Quod tamen ita accipendum, ut intelligas linguam non puram putam Syriacam, sed mixtam. Nam quamplurimæ voces in ea Hebraicæ.

Ab hac paulo diuersum erat idioma Vrbis. colligo ex verbis Petri Acto. 1, 19: & ex Targum Iero solymitano, qua de re dicam alias. nunc proprio ad ipsas voces, in quibus explicandis non utræ certo ordine, sed ut quæque prior aut posterior occurret, ita ponam.

„ Videntur igitur obseruationes Iudaicæ apud imperitos, & vilem
 „ plebeculam, imaginem habere rationis, humanatque sapientiae.
 „ vnde & doctores eorum ἁγιοι, hoc est sapientes vocantur: & si
 „ quando certis diebus traditiones suas exponunt discipulis suis, so-
 „ lent dicere, οἱ ἁγιοι μεταπέμψασι, id est sapientes docent traditiones.

Cοίσοφοι μεταπέμψασι. docebant traditiones maiorum religiosè
 scruandas contra Saducæos. Gorionides in loco memorato:
 חנה החרדישים הוי אומרים נשמר תורה אשר מפכו אבותינו בודינו מפורשת על פ

חכמים אשר פרשו את התורה לכבלה:

id est, Ecce Pharisæi dicebant, Seruemus legem, quam tradiderunt
 nobis patres nostri in manus nostras enarratam à sapientibus &c.
 Graue hac de re dissidium in populo. Phariseis adhærebant plebs
 infima & vulgus. Saducæos ditiores ac potentiores sectabantur.
 Idem ibidem:

רלוֹת חַם חִוָּתָח וְרָם עַמְּחָרָתִים וְהַוּ לְעַזְּרָתָם מֶלֶבֶר עַשְׂרָה גָּנוֹרִי וְכִיחְוּעַם חַמְלָקִים וְלַמְלָקִים וְלַחֲמִים חַוְעָהִים:

id est, Tenuis plebeula cum Pharisæis erat, cōsque adiuuabat: at di-
 uites ac potentes è populo erant cum Rege & Saduceis.
 Ieiunabant bis in septimana, videlicet diebus Lunæ & Iouis. hoc si-
 gnificat Epiphanius his verbis:

ἀνάστασις διετή συββάσις διντέρα πάτητης.
 ubi in sabbatho positum pro, in hebdomade: ut ibi, Ieiuno bis in
 sabbatho. Fato multum tribuebant. Astrologiæ operam dabant.
 Epiphanius vocabula recenset Hebraica, quibus appellabat septem
 stellas, & duodecim signa Zodiaca, quæ adducam boni illius patris
 bono. Nam obscura pleraque apud ipsum, partim etiam corrupta.

Nomina septem planetarum.

ἥλιος ἡμέραισμενος Sol,
 σελήνη, ἵερενγγαλεανη Luna,
 ἄρης, χωρχεὸνικόλ, Mars stella,
 ἕρμης, χωρχεὸνικόλ, Mercurius stella,
 Ζεύς, χωρχεὸνικόλ, Iuppiter stella,
 αφερδίη, σερεγνα πένητος λουηδ, Venus,
 καφνίος, χωρχεὸνικόλ, Saturnus stella.

ἥμαργοσμενος. שְׁמַעַתְּהַבְּהַבְּה. duo vocabula Solis, qui nomen dicitur à calore:
 σμενος autem à ministerio, tanquam minister & fax diei. In libris
 Astrologo-